

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету

від 24 квітня 2019 року
(протокол № 9)

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ

ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
Спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Бердянськ
2019 рік

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к. ек.н., доцент Гриценко М.П.

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету «18» квітня 2019 року, протокол № 6.

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Фінансовий аналіз» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавр, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Предметом є процес фінансової діяльності підприємства, ефективність використання його фінансових ресурсів.

Міждисциплінарні зв'язки: курс «Фінансовий аналіз» тісно пов'язана зі спеціальними дисциплінами «Гроші та кредит», «Інвестування», «Фінансовий менеджмент», «Ринок фінансових послуг».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни «Фінансовий аналіз» є оволодіння студентами теоретико-методичними та практичними навичками здійснення аналізу фінансової діяльності підприємств різних форм власності та галузей економіки в сучасних ринкових умовах.

1.2. Основними завданнями дисципліни є формування у студентів знань з використання методики фінансового аналізу, спираючись на комплекс економіко-математичних і статистичних методів і прийомів, для виявлення резервів підвищення ефективності діяльності підприємства.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні *набути таких компетентостей:*

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Та демонструвати такі результати навчання:

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3/90 (кредити ЄКТС/годин).

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1 Теоретичні основи фінансового аналізу.

Фінансовий аналіз як галузь економічної науки. Умови, які сприяли розвитку фінансового аналізу на підприємствах. Фінансовий аналіз в умовах ринкової економіки, його значення та функції. Фінансово- господарська діяльність як предмет фінансового аналізу. Зв'язок фінансового аналізу з іншими науками і дисциплінами.

Методи та прийоми фінансового аналізу; горизонтальний, вертикальний, трендовий, аналіз відносних показників, порівняльний та факторний аналіз. Класифікація методів аналізу: неформалізовані та формалізовані. Традиційні методи економічної статистики, математико-статистичні методи, що застосовуються у фінансовому аналізі. Схема побудови аналітичного процесу, Взаємозв'язок етапів та напрямів фінансового аналізу.

Джерела інформації фінансового аналізу. Характеристика форм бухгалтерської, статистичної та фінансової звітності. Значення бухгалтерського балансу для фінансового аналізу діяльності підприємства та його характеристика. Економічна оцінка балансу підприємства. Характеристика звітів підприємства: "Про фінансові результати діяльності підприємства", "Про рух грошових коштів", "Про власний капітал".

Тема 2 Аналіз складу та структури активів і пасивів підприємства.

Значення, завдання, об'єкти аналізу фінансового стану підприємства. Об'єкти та суб'єкти аналізу. Задачі і принципи фінансового аналізу. Види фінансового аналізу (зовнішній та внутрішній).

Загальна оцінка валюти балансу. Аналіз динаміки змін у валюті балансу. Аналіз динаміки змін окремих розділів активів та пасивів балансу.

Аналіз структури і динаміки активів. Застосування вертикального та горизонтального аналізу. Аналіз змін окремих статей активу балансу. Вплив змін окремих статей активу балансу на фінансовий стан підприємства.

Аналіз складу та структури власного капіталу та зобов'язань. Застосування вертикального та горизонтального аналізу. Аналіз змін окремих статей пасиву балансу. Вплив змін окремих статей пасиву балансу на фінансовий стан підприємства.

Тема 3. Аналіз ділової активності підприємства

Сутність категорії «ділова активність підприємства». Вплив стану ділової активності на фінансовий стан підприємства. Показники ділової активності.

Сутність оборотних коштів підприємства та їх структура. Показники ефективності використання оборотних коштів підприємства. Аналіз забезпеченості власними оборотними коштами та причин створення надлишку (або нестачі) власних оборотних коштів у підприємства. Аналіз нормованих та ненормованих оборотних коштів. Аналіз впливу факторів на ефективність використання оборотних коштів. Аналіз дебіторської заборгованості підприємства та пошук шляхів її зниження. Оцінка потреби в запасах підприємства та розрахунок строку їх поповнення. Розрахунок періоду інкасації дебіторської заборгованості та тривалості її обертання.

Тема 4. Аналіз ліквідності та платоспроможності

Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства. Сутність ліквідності та платоспроможності підприємства та їх значення для оцінки його фінансового стану. Основні показники, що характеризують ліквідність платоспроможність підприємства, їх характеристика. Розподіл активів підприємства за ступенем убування їх ліквідності. Розподіл пасивів балансу за ступенем зростання строків майбутніх платежів. Методи оцінки ліквідності підприємства. Фактори впливу на ліквідність підприємства. Оцінка можливості відновлення (втрата) платоспроможності.

Тема 5. Аналіз фінансової стійкості підприємства

Сутність категорії «фінансова стійкість підприємства». Значення, поняття та завдання фінансової стійкості. Вплив рівня фінансової стійкості на фінансовий стан підприємства. Визначення типу фінансової стійкості підприємства. Розрахунок вартості власних обігових коштів для визначення типу фінансової стійкості. Абсолютно стійкий, нормальний, передкризовий та кризовий типи фінансової стійкості.

Комплексна оцінка ринкової стійкості підприємства. Розрахунок коефіцієнтів автономії, маневреності, фінансової залежності, стійкості фінансування та інших для проведення комплексної оцінки ринкової стійкості капіталу.

Тема 6. Аналіз руху грошових потоків

Економічна сутність, цілі та значення фінансового аналізу в процесі управління грошовими активами. Класифікація вхідних та вихідних грошових потоків в операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства. Прямий та непрямий методи оцінки руху грошових потоків: способи здійснення, їх переваги і недоліки. Основні причини невідповідності величини грошових потоків суми отриманого прибутку. Оцінка стратегії управління грошовими потоками: зміст та послідовність її здійснення. Сутність та основні етапи перспективного аналізу грошових потоків. Аналіз забезпеченості підприємства грошовими потоками. Ануїтети та дисконтування грошових потоків підприємства.

Тема 7. Аналіз фінансових результатів від різних видів діяльності

Сутність та основні риси операційної, іншої операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства. Вплив іншої операційної діяльності на фінансовий стан підприємства. Особливості аналізу фінансових результатів від іншої операційної діяльності.

Фінансова діяльність підприємства та її вплив на фінансовий стан. Особливості аналізу фінансових результатів від інвестиційної діяльності.

Вплив інвестиційної діяльності на фінансовий стан підприємства.

Тема 8. Оцінка рентабельності діяльності підприємства

Комплексний аналіз прибутку (рентабельності) підприємства. Зміст, завдання та інформаційна база аналізу формування та використання прибутку підприємства. Види прибутку та рентабельності. Аналіз рівня, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства. Факторний аналіз прибутку від операційної діяльності. Факторний аналіз показників рентабельності. Резерви збільшення прибутку підприємства

Тема 9. Аналіз розподілу та використання чистого прибутку.

Сутність категорії «чистий прибуток підприємства». Факторний аналіз формування та розподілу чистого прибутку.

Аналіз використання прибутку. Система "директ-костінг" як теоретична база аналізу витрат та оптимізації прибутку. Граничний аналіз та оптимізація витрат, обсягу реалізації прибутку. Аналіз умов беззбитковості підприємства.

Виробничий та фінансовий леверидж.

Тема 10. Аналіз використання власного капіталу

Власний капітал підприємства, його сутність функції та складові. Капітал підприємства, як економічна категорія. Джерела формування капіталу підприємства. Поняття ціни капіталу підприємства та порядок її розрахунку. Нормативно-правове забезпечення формування власного капіталу підприємства

Методи аналізу власного капіталу підприємства. Показники, які характеризують структуру капіталу та їх характеристика. Використання показника ціни капіталу для обґрунтування участі інвестора в реалізації інвестиційних проектів.

Аналіз ефективності використання власного капіталу. Оптимізація структури капіталу підприємства з метою збільшення прибутку

Тема 11. Аналіз використання залученого капіталу

Сутність, джерела формування та способі залучення позикового капіталу. Завдання та методичний інструментарій аналізу використання позикових коштів.

Аналіз динаміки, складу і структури позикових коштів

Аналіз використання банківських кредитів

Аналіз фінансового лізингу

Аналіз кредиторської заборгованості

Аналіз ефективності використання позикових коштів

Аналіз середньозваженої ціни позикових ресурсів

Аналіз ефективності використання позикових ресурсів

Тема 12. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства

Методи узагальнення результатів фінансового аналізу діяльності підприємства.

Аналіз показників прибутковості (рентабельності) та ділової активності підприємства по системі Дюпон. Мета використання системи «Дюпон-Каскад». Сутність рівняння Дюпона.

Аналіз неплатоспроможності підприємства. Напрямки аналізу неплатоспроможності підприємства. Обґрунтування висновків щодо неплатоспроможності підприємства.

Аналіз кредитоспроможності підприємства. Сутність кредиту та платоспроможності позичальника. Оцінка фінансового стану позичальника за допомогою системи CAMEL. Класифікація позичальників за результатами оцінки їх фінансового стану.

Аналіз інвестиційної привабливості підприємства. Сутність інвестиційної привабливості підприємства. Основні групи показників для визначення інвестиційно привабливих підприємств. Розрахунок інтегрального значення показника інвестиційної привабливості підприємства.

Аналіз становища господарюючого суб'єкта на ринку цінних паперів

3. Рекомендована література

Основна:

1. Захарченко П.В., Гриценко М.П. «Фінансовий аналіз»/ Навч. посіб. – Мелітопіль: Тіпографія міської ради,- 2018. – 226с.,
2. Шубіна, С.В. Фінансовий аналіз: практикум : навчальний посібник для ст-ів ВНЗ / С.В. Шубіна, О.Ю. Мірошник, В.О. Швадченко. — К. : Центр учбової літератури, 2019. — 296 с.: іл.
3. Косова Т.Д. Фінансовий аналіз : навч. посібник. / Т.Д. Кророва, І.В. Сіменко та ін.— К., Центр учбової літератури, 2013 – 440 с.
4. Мних Є. В. Фінансовий аналіз: навч. посібник /Є. В. Мних, Н. С. Барабаш. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.
5. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: навч посібник /Ю.М. Тютюнник. – Полтава, 2014. – 358с.
6. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та інші ; за заг. ред. І. О. Школьник. — К. : Центр учбової літератури, 2019. — 368 с.: іл

Додаткова:

1. Деєва Н.М. Фінансовий аналіз: навч. посібник /Н.М. Деєва, О.І. Дедіков. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 328с.
2. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз: навч. посібник / Б. М. Литвин, М. В. Стельмах. – К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 336 с.
3. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: навч. посібник /В.О. Подольська, О.В. Яріш. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 488с.
4. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: навч. посібник / О.О. Шеремет. –К.:2005. – 196 с.
5. Яценко В. М. Фінансовий аналіз: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / В. М. Яценко, О. М. Шинкаренко, Н. М. Бразілій. – Черкаси: ЧДТУ, 2010. –267 с.
6. Салига С.Я.Фінансовий аналіз: навч. посібник / Салига С.Я., Дацій Н.В., Корецька С.О., Нестеренко Н.В., Салига К.С. – К.: ЦНЛ, 2006. – 210 с.
7. Старостенко Г.Г. Фінансовий аналіз: навч. посібник / Г.Г.Старостенко, Н.В.Мірко. – К.: ЦНЛ, 2006. – 224 с.
8. Шиян Д.В. Фінансовий аналіз: навч. посібник / Д.В.Шиян, Н.І.Строченко; Салига С.Я., Дацій Н.В., Корецька С.О., Нестеренко Н.В., Салига К.С. – К.: А.С.К., 2003. – 240 с.

4. Методи навчання:

Словесні: пояснення, розповідь, лекція.

Наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

Практичні: практичні роботи.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання - *екзамен*

6. Система оцінювання кредитно-трансферна

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
65-89	добре		BC (добре)
50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни